

Forebyggelse af skader hos rengøringsassistenter

Der udføres rengøring på alle arbejdspladser. Rengøring er en voksende sektor, fordi den i stigende grad udliciteres. Selv om der findes meget store rengøringsleverandører, består sektoren af små virksomheder, hvoraf mange har under 10 ansatte.

Rengøring er en væsentlig opgave, som, når den er veludført, mindsker både risiciene for arbejdstagernes sikkerhed og sundhed og virksomhedens omkostninger ved f.eks. at forlænge levetiden af udstyr og møbler og holde gulvoverfladerne i god stand.

Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur har offentliggjort en rapport om forebyggelse af skader hos rengøringsassistenter. I denne rapport, der kan downloades gratis fra agenturets hjemmeside, ser man på de udfordringer, der er forbundet med at forbedre sikkerhed og sundhed hos rengøringsassistenter, og gennemgår de foranstaltninger, der skal træffes for at nå dette mål.

Udfordringer ved sikker og sund rengøring

Tendensen til, at rengøringsarbejde udliciteres, og at udbuddene vurderes ud fra prisen alene, betyder, at rengøringsvirksomheder er under pres for at reducere omkostningerne. Det kan resultere i utilstrækkelig uddannelse og andre ledelsesmæssige aktiviteter, der er en forudsætning for, at arbejdstageren er tilstrækkeligt beskyttet. Lønomsparinger udgør normalt den største omkostning for et rengøringsfirma, og derfor er der risiko for, at arbejdsgivere vil forsøge at opnå en urimelig økonomisk fordel i udbudsprocessen ved f.eks. ikke at betale alle socialforsikringsomkostninger eller ved at ansætte illegal arbejdskraft.

Der er i øjeblikket stor fokus på disse uregelmæssigheder. Blandt andet har de europæiske arbejdsmarkedsparter i den industrielle rengøringssektor vedtaget fælles holdninger til beskæftigelse og sort arbejde, offentliggjort en vejledning i sundhed og sikkerhed og en håndbog — *Selecting best value* — om at forbedre kvaliteten af udbuddene.

At undervurdere vigtigheden af rengøring kan betyde ineffektive arbejdsmiljøledelsessystemer i forbindelse med rengøring, hvilket for eksempel kommer til udtryk i dårligt udstyr og uddannelse.

Almindelige farer, risici og sundhedsvirkninger:

- risiko for at glide, snuble eller falde, særligt under »vårdarbejde«
- risiko for muskel- og skeletbesvær, for eksempel som følge af håndtering af byrder og ensidigt gentaget arbejde (EGA)
- eksponering for farlige stoffer i rengøringsmidler
- eksponering for farlige stoffer, der skal renses væk, hvilket kan omfatte biologiske risici såsom skimmel eller biologisk affald fra mennesker
- psykosociale problemer, såsom arbejdsrelateret stress, vold og mobning
- risici for elektrisk stød fra arbejdsudstyr.

Almindeligt forekommende arbejdsrelaterede sygdomme, der anerkendes hos rengøringsassistenter:

- skader fra glide-, snuble- og faldulykker
- muskel- og skeletbesvær
- arbejdsrelateret stress, angst og søvnforstyrrelser
- hudsygdomme såsom kontakteksem og eksem
- åndedrætslidelser, herunder astma
- hjerte-kar-sygdomme.

Rengøring i dagtimerne

Rengøringsarbejde udføres ofte uden for normal arbejdstid, ofte tidligt om morgenen, om aftenen eller om natten. Rengøringsassistenterne kan være ansat på deltidskontrakter og midlertidige kontrakter og har ofte mere end et job. Sådanne arbejdsmønstre kan øge risikoen for arbejdstagerens sundhed og sikkerhed. Mens rengøring på visse arbejdspladser ikke kan udføres inden for normal kontortid, kan det godt lade sig gøre andre steder — et tiltag, der kan være til fordel for både rengøringsvirksomheden, rengøringsassistenten og kunden.

En svensk rengøringsleverandør indførte rengøring i dagtimerne hos en kunde — en stor bankkoncern. Ordningen blev igangsat, efter at alle rengøringsassistenter i rengøringsvirksomheden havde fået undervisning. Kunden nød godt af bedre kvalitet som

resultat af den personlige kontakt mellem kunde og rengøringsassistent, og rengøringsvirksomheden nød godt af mindre personaleudskiftning, fordi personalet foretrak at arbejde i dagtimerne. Endelig opnåede rengøringsassistenterne højere jobtilfredshed og mere sikre og sunde arbejdsbetingelser.

Risikovurdering

Rengøringsarbejde opfattes sjældent som en kerneaktivitet i virksomhederne. Dette kan resultere i manglende opmærksomhed på de farer og risici, der er forbundet med processen, og en deraf følgende mangel på tilstrækkelige risikovurderinger og forebyggende foranstaltninger.

Arbejdspladsvurdering (APV) er nøglen til et sikkert og sundt arbejdsmiljø, og effektiv forebyggelse kan opnås ved at følge en model i fem trin ⁽¹⁾:

- Identificér risici og dem, der udsættes for risici.
- Vurdér og prioritérisici.
- Gennemfør forebyggende foranstaltninger.
- Gennemfør foranstaltninger.
- Overvåg og revidér løbende for at sikre, at de forebyggende foranstaltninger virker ⁽²⁾.

Når rengøringsarbejde udliciteres, kan der opstå yderligere vanskeligheder, fordi kunden og rengøringsvirksomheden er nødt til at arbejde sammen for at sikre, at risici identificeres, elimineres eller kontrolleres.

Konklusioner

Hovedbudskaberne i rapporten er:

- Vælg rengøring efter kvalitet, ikke pris.
- Skift til rengøring i dagtimerne.
- Sæt pris på rengøringsassistenterne og det arbejde, de udfører — ellers kan det i sidste ende være forbundet med omkostninger for virksomheden.

⁽¹⁾ Faktablad 81, *Arbejdspladsvurdering — Nøglen til sunde arbejdspladser* (<http://osha.europa.eu/publications/factsheets>).

⁽²⁾ I Danmark anvendes en tilsvarende model, som dog afviger lidt fra denne, bl.a. ved at kræve, at virksomheden også inddrager sygefravær i APV'en. Se www.at.dk og www.arbejdsmiljoviden.dk.

»Forsigtig — farlige stoffer«, kunstnere: Igor Banaszewski, Monika Wojtaszek. Venligst udlånt af Occupational Safety Poster Competition organiseret af Central Institute for Labour Protection — National Research Institute, Polen

- Opfat rengøring som en væsentlig opgave, der, hvis den ikke bliver udført korrekt, kan udgøre en særlig fare eller risiko for medarbejderne.
- Vurdér de risici, rengøringsassistenterne evt. er udsat for, og gennemfør forebyggende foranstaltninger.
- Del sundheds- og sikkerhedsinformationer med alle relevante parter, heriblandt kunden, rengøringsvirksomheden, bygningsejeren og rengøringsassistenterne selv.

Mere information

Yderligere informationer samt rapporterne *Preventing harm to cleaning workers* og *Employment risks and health in cleaning workers* findes på agenturets hjemmeside (<http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09006ENC/view>).

Publikationer fra arbejdsmarkedsparterne i rengøringsindustrien, herunder en vejledning i valg af det bedste forhold mellem kvalitet og pris og en manual om sundhed og sikkerhed i kontorrenssektoren findes på Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Beskæftigelse, Sociale Anliggender, Arbejdsmarkedsforhold og Ligestillings hjemmeside (<http://ec.europa.eu/social/>).

Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur
Gran Vía 33, 48009 Bilbao, SPANIEN
Tlf. +34 944794360, Fax +34 944794383
E-post: information@osha.europa.eu

© Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur. Eftertryk tilladt med kildeangivelse. Printed in Belgium, 2009

